

15518

353

U-15

1912

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ

ՀՐԱՀԱՆԳ

Գ.Ա.Ի.Ա.Ռ.Ա.Ց ՀԱՄԱՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ռ. ՍԱԳԱՆԱՆ

1912

340 p
5-15

353
U-15
mg

5

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ

ՀՐԱՀԱՆԳ

Printed in Tur

ԳԱՒԱՌԱՑ ՀԱՄԱՐ

Կ. ՊՈԼԵՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ռ. ՍԱԳԱԵԱՆ
1912

342 P
U-15

7418

ՍՍՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՀՐԱՀԱՆԳ

ԳԱԻԱՌԱՑ ՀԱՄԱՐ

Ա.

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ԳԱԽԱՌԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՑ

1. Ամեն Առաջնորդական վիճակ իւր Գաւառական Ընդհանուր ժողովը պիտի ունենայ Սահմանադրութեան համեմատ:

2. Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ անդամոց թիւը 21էն մինչեւ 70 կրնայ ըլլալ, այսինքն 21, 28, 35, 42, 49, 56, 63, 70:

3. Իւրաքանչիւր Առաջնորդական վիճակ իւր Ընդհանուր ժողովոյ անդամոց թիւը իւր ընակչոց թուոյն համեմատ ինք կ'որոշէ, և Կեդրոնական վարչութիւնն ալ կը հաստատէ:

4. Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ անդամոց 1/3-ը եկեղեցական դասէն, 2/7-ը թեմերէն, և 4/7-ը առաջնորդանիստ քաղաքէն և կէս(*) աւուր միջոց հեռաւորութիւն ունեցող տեղերէն կ'ընտրուին:

Եթէ թիւը 21 է, 3ը եկեղեցական պիտի ըլլայ, 6ը թեմական և 12ը առաջնորդանիստ քաղաքէն:

Եթէ թիւը 28 է, 4ը եկեղեցական, 8ը թեմական, 16ը առաջնորդանիստ քաղաքէն:

Եթէ թիւը 35 է, 5ը եկեղեցական, 10ը թեմական, 20ը առաջնորդանիստ քաղաքէն:

Եթէ թիւը 42 է, 6ը եկեղեցական, 12ը թեմական, 24ը առաջնորդանիստ քաղաքէն:

Եթէ թիւը 49 է, 7ը եկեղեցական, 14ը թեմական, 28ը առաջնորդանիստ քաղաքէն: Եւ այլն:

5. Առաջնորդական վիճակին մէջ գանձուող այն ամեն ազգայինը՝ որ կառավարու-

թեան տուրք կը վճարեն և 25 տարիքն ընտրացած են, ընտրող ըլլալու իրաւունք ունին:

6. Ընտրելի են այն ամեն ազգայինը՝ որ 30 տարիքն լրացուցած են, առաջնորդանիստ քաղաքին մէջ կամ անկէ կէս աւուր միջոց հեռաւորութիւն ունեցող տեղ մը կը բնակին որ ժողովի օրերը ղեկավարութիւն ունին ներկայ գտնուելու, կարգալ դրել զիտեն, և նոյն գաւառին ազգային գործոց հմուտ անձինք են:

7. Այն անձինքը՝ որոնց յիմար ըլլալը ծանուցուած է և կամ Ազգին ու Կառավարութեան գործոց մէջ քրէական յանցանք գործած և դատապարտութիւն կրած են, ոչ ընտրելի կրնան ըլլալ և ոչ ընտրող:

8. Առաջնորդը կամ առաջնորդական Փոխանորդը և յամ առաջնորդական Տեղապահը նախ և յառաջ Գործադիր յանձնաժողով մը կը կազմէ (*) որ ընտրութեան գործողութիւնները կատարել ապ, և հսկէ անոնց վերայ. այս Յանձնաժողովը 3էն մինչեւ 7 անձինքէ կրնայ բաղկանալ: Առաջնորդը կամ Փոխանորդը կ'անուանէ այս Յանձնաժողովոյ անդամները՝ խորհրդակցութեամբ առաջնոր-

(*) Եթէ գաւառի մը մէջ ըստ օրինի կազմեալ Բաղաքական ժողով կայ, եւ Ընդհանուր ժողովոյ բոլոր անդամք կամ ոմանք հրաժարեալ են, ու անոնց տեղ նորոգ ընտրութիւն պիտի ըլլայ, ան ատեն ընտրական գործողութեանց հսկելու պաշտօնը Բաղաքական ժողովին է, կամ անկէ ընտրեալ Գործադիր յանձնաժողովի մը:

(*) Կէս աւուր միջոցը՝ ձիով երեք ժամու ճամբայ կը հաշուի:

103
39

2001

դանիստ քաղաքին մէջ գտնուող աղագային ժողովին, որուն հետ որ Առաջնորդը կը անօրինէ վիճակին գործերը:

ԸՆՏՐՈՒՅԻՆ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԱՆՈՂԱՄՈՅ

9. Եկեղեցական անդամ կրնան ըլլալ նոյն վիճակին մէջ գտնուող եպիսկոպոս, վարդապետ և քահանայ, և վանահայրները և վանական վարդապետք, որոնք եկեղեցական պաշտօն վարելէ ըստ օրինի դադարեալ չեն:

10. Առաջնորդը կամ Փոխանորդը քաղաքին և միջնա կէս աւուր միջոց հեռաւորութիւն ունեցող տեղերուն մէջ գտնուող և կեղեցականները իր քով ժողովի կը հրաւիրէ, որ քուէարկութեամբ եկեղեցական անդամոց ընտրութիւնը կատարեն:

Սոյն ժողովին ներկայ գտնուիլ չկրցող եկեղեցականք իրենց քուէն նամակաւ կըրնան գրելի առ Առաջնորդն կամ Փոխանորդն:

Վիճակին մէջ գտնուող Վանահարք ալ իրենց միարան վարդապետներովն հանդերձ իրաւունք ունին քուէարկութեան մասնակցելու, թէեւ հոսի ըլլան առաջնորդանիստ քաղաքէն:

ԸՆՏՐՈՒՅԻՆ ԱՎԽԱՐԴԱԿԱՆ ԱՆՈՂԱՄՈՅ

11. Եթէ առաջնորդանիստ քաղաքին մէջ մէկ եկեղեցի կայ, (և քաղաքին մօտ կէս աւուր միջոցով գիւղ կամ քաղաք չկայ) նոյն քաղաքէն ընտրելի Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ անդամները՝ նոյն եկեղեցւոյ ժողովրդեան կողմէն կ'ընտրուին:

Եթէ նոյն քաղաքին մէջ մէկէն աւելի եկեղեցի կայ, բայց ժողովուրդը միայն մէկ եկեղեցւոյ սեպհական է, և միւսները սեպհական ժողովուրդ չունին, դարձեալ նոյն եկեղեցւոյ ժողովուրդն է ընտրողը:

Իսկ եթէ առաջնորդանիստ քաղաքին մէջ մէկէն աւելի եկեղեցի կայ, և իւրաքանչիւր եկեղեցի իրեն սեպհական ժողովուրդ ունի, պէտք է որ առաջնորդանիստ քաղաքէն ընտրելիք բաշխուին նոյն եկեղեցեաց վրայ, անոնց իւրաքանչիւրին ժողովրդեան թուոյն համեմատ:

Եւ եթէ առաջնորդանիստ քաղաքը կէս

աւուր միջոց հեռաւորութիւն ունեցող գիւղ կամ քաղաք ունի իր մօտ, ան առան ընտրելիք՝ քաղաքին և նոյն գիւղերուն ընակչաց թուոյն համեմատ՝ պիտի բաշխուին քաղաքին և գիւղերուն եկեղեցեաց վրայ:

Եկեղեցի չունեցող գիւղ մը իրեն ամենէն աւելի մօտ գիւղին կամ քաղաքին եկեղեցիին հետ ընտրանարար միացեալ կը համարուի, և անոր հետ պիտի մասնակցի ընտրութեան:

12. Իւրաքանչիւր եկեղեցւոյ աւագերէցը կամ ուրիշ եկեղեցական մը նոյն եկեղեցւոյ թաղական կամ եկեղեցական պաշտօնականներուն հետ Ընտրողական ժողով կը կազմէ, նոյն եկեղեցւոյ ժողովրդէն 3-4 արժանաւոր անձինք հետ առնելով. և անոնց հետ խորհրդակցութեամբ կիրակի օր մը առաւօտեան ժամերգութեան ատեն կը ծանուցանէ նոյն եկեղեցւոյ ժողովրդեան, որ յաջորդ կիրակի օրը Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ անդամոց ընտրութիւնը պիտի ըլլայ, և անոնք որ ընտրող են, կարող են մասնակցիլ ընտրութեան, կամ անձամբ բերելով իրենց քուէն, և կամ փակեալ նամակաւ գրելով ընտրութեան և ընտրելութեան հանգամանքներն ալ պիտի բացատրէ:

«Եթէ գիւղութիւն ունին, պէտք է ընտրողաց և Ընտրելեաց ցանկեր պատրաստել, և եկեղեցւոյ բակը կախել. կամ թէ սա կերպով ծանուցում մը կախիլ թէ՝ «Յաջորդ» կիրակի առաւօտեան ժամերգութենէն հետ» քը քուէարկութիւն պիտի ըլլայ Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ անդամոց ընտրութեան համար, ուստի սուրբ Եկեղեցւոյ ժողովրդէն անոնք որ ընտրութեան իրաւունք ունին, այսինքն 25 տառերէն վեր են և Տէրութեան տուրք կուտան, կը հրաւիրուին գալ կիրակի՝ յետ աւարտման եկեղեցւոյ ներկայ գտնուիլ և իրենց քուէն անձամբ տալ. և ներկայ գտնուիլ չկրցողը նամակաւ կրնայ գրելի ըլլալ»:

13. Յաջորդ կիրակի առաւօտ սուրբ Եկեղեցւոյ ժամերգութեան ատեն դարձեալ աւագերէցը կամ ուրիշ եկեղեցական մը՝ նոյն օրը յետ աւարտման ժամերգութեան քուէարկութիւն ըլլալիքը կը ծանուցանէ:

Յետ աւարտման ժամերգութեան՝ աւագերէցը կամ անոր տեղ ուրիշ եկեղեցական մը Ընտրողական ժողովը կազմելով. տուի

մը կամ անտուկ մը կը դնեն մէջ տեղ. նախ նոյն անտուկին պարտաւ ըլլալը կը քննեն. յետոյ կը սխալն քուէ բերողներէն քուէներն ընդունիլ կարգաւ:

Ով որ անձամբ քուէ կուտայ, իր անունը կ'ստորագրէ որոշեալ թղթի մը վրայ, որուն ձախտը նշանակուած պիտի ըլլայ Ինչ բանի համար քուէարկութիւն ըլլալը. իսկ անոնք որ գիր չգրան՝ իրենց հաճութեամբ անուննին արձանագրել կուտան աւագերէցին կամ ուրիշ մէկուն, որ Ընտրողական ժողովոյ մէջէն է, կամ անոր հաճութեամբ հոն նստած:

Երբ նամակաւ քուէ գայ, Ընտրողական ժողովը կը բանայ նամակը, և կը քննէ զըրկողին ստորագրութիւնը կամ կնիքը թէ բուն տիրոջն է, յետոյ անոր քուէն (առանց բանալու) անտուկը կը նետէ:

Քուէ բերուած կամ զրկուած միջոցին Ընտրողական ժողովոյ պարտքն է քննել թէ քուէ բերող կամ զրկողը ընտրող ըլլալու իրաւունքն ունի, այսինքն 25 տարեկանէն վեր է և Տէրութեան տուրք կուտայ. կամ թէ ծանուցեալ յիմար՝ և սղդային կամ կառավարութեան գործոց մէջ քրէական յանցանք գատապարտեալ մէկը չըլլայ:

14. Քուէներն ընդունելէն հետք, որոշեալ ժամուն կ'սխալ քուէհամարը:

Նախ անտուկին մէջ որչափ քուէ ըլլալը կը համարեն. յետոյ ստորագրեալ և արձանագրեալ անունները և համակները կը համարեն, այս երկուքը իրարու հաւասար պիտի դան, որ կասկածելի չըլլայ քուէարկութիւնը:

Քուէհամարի գործողութիւնը կ'սխալ. աւագերէցը կամ ուրիշ մը մէկիկ մէկիկ քուէները անտուկէն կը հանէ և կը կարգայ. զրադիր մ'ալ կարգացուած անունները կը գրէ. և մէկ անոն մը քանի անգամ որ կարգացուի, այնչափ անգամ (+) նշան մը կամ թըւանշան կը դնէ այն անունն առջին:

Քուէթղթին մէջ եթէ ուղղուած թիւէն աւելի անուն գրուած ըլլայ, աւելին չ'կարգացուի. միջնա որոշեալ թիւը կարգաւոր և ընդունելու է. անկէ անդին գրուածներն անընդունելի են:

Քուէթղթին մէջ եթէ ուղղածին չափ անուն գրուած չըլլայ, ընդունելի է, գրուածները պիտի կարգացուին:

Քուէարկութեան և քուէհամարի գործողութիւնները հրապարակաւ կ'ըլլան, և ժողովուրդէն ուղղող կրնայ ներկայ գտնուիլ:

15. Քուէհամարի գործողութենէն յետոյ

ամենէն չատ քուէ ստացող անձանց անունները կը գրուին կարգաւ, և քուէարկուած թուոյն կէսէն աւելին ստացողը ընտրեալ կը համարուի. օրինակի համար եթէ 100 քուէարկու ըլլայ, 51, 52, 53, և այլն քուէ ըստացողը և աւելի թիւ ստացողները ամէնքն ալ ընտրեալ են. իսկ 50, 49, 48, և այլն թիւ ստացողը և հետեւաբար ասկէ վար թիւ ունեցողները ընտրեալ չեն:

Երկրորդ անգամ քուէարկութեան պիտի հրաւիրուի ժողովուրդը ճիշդ առաջինին նը. ման, 8 օր առաջ ծանուցանելով և 8 օրէն յետոյ քուէարկութիւն ընելով, (այս 8 աւուր միջոցը կրնայ նուազիլ 1, 2 կամ 3 օրի, եթէ այսչափ կարճ միջոցի մէջ կարելի ըլլայ քուէարկու ժողովրդեան ծանուցանել երկրորդ անգամ ըլլալիք քուէարկութիւնը). բայց այս անգամ քուէ ստուգները որոշեալ անուանց վրայ պիտի տան: Օրինակի համար՝ քանի ընտրելի ետ մնացած են՝ նոյն թուոյն կրկնապատիկը կարգաւ պիտի առնուին ընտրեալներէն անմիջապէս հետք եկող առաւել քուէ ստացող անուններէն, և այս ցանկին վրայ քուէ պիտի տրուի:

Եթէ եկեղեցւոյ մը ժողովուրդը միակամ այս երկրորդ քուէարկութիւնը չուղէ, և բնաւ մէջներին ալ բողբող չըլլայ, համեմատաբար առաւել քուէ անուններէն կ'ընտրեն մնացեալ անդամները:

Ընտրական գործողութիւնները աւարտելէ յետոյ, ներկայ գտնուող Ընտրական ժողովը տեղեկագրեր կը չինէ, որուն մէջ պիտի ծանուցանէ 8 օր առաջ քուէարկութեան ծանուցում ըլլալը, 8 օր հետք ժամ այս ինչին քուէներն ընդունիլը, քանի հատ անձամբ բերուիլը և քանի հատ նամակաւ, և ժամը այս ինչին քուէհամարն ըլլալը, և քուէից արդիւնքն ինչ ըլլալը. և սոյն տեղեկագրերը ստորագրելով կը գրէ առ Առաջնորդն կամ Փոխանորդն:

16. Այսպէս պիտի ընտրեն նաեւ թեմերը իրենց ինկած գաւառական ժողովոյ անդամները: Միայն թէ երբ մէկ, երկու կամ երեք և այլն գիւղ միասին մէկ անձ ընտրելու հրաւիրուին, ամենը մէկ տեղ կուգան մէկ գիւղին մէջ ընտրութիւն ընելու, թէ որ մօտ են իրարու. իսկ թէ որ հեռու են իրարմէ, ամենքը գատ գատ քուէարկութիւն և քուէհամար կ'ընեն, և արդիւնքը յետոյ իրենց մէջ կը միայնեն և տեղեկագրելով կը գրեն առ Առաջնորդն կամ Փոխանորդն:

17. Երբ Առաջնորդը տեսնէ որ ընտրութիւնները մեծ մասամբ կատարուած են, և մնացեալներն ալ հետզհետէ կատարուելու վերայ են, հրաւեր կ'ընէ Գաւառական ժողովոյ ընտրեալ անդամոց, և ընտրելոց մեծագոյն մասին ներկայութեան ատենը կը բանայ. նախ Գործադիր յանձնաժողովոյ կողմէն պատրաստեալ ընտրութեան տեղեկագիրը կը կարդացուին, և անոնց օրինաւորութիւնք հաստատուելէն ետքը, ըստ օրինի Գաւառական ժողովն իր գիւհներ կը կազմէ, մէկ ա-

տենապետէ և մէկ ատենադպրէ, և ի հարկին տանոց ալ մէկ կամ երկու փոխանորդներ տալով:

18. Այս ամէն գործողութիւնները Գաւառական ժողովոյ գիւհին ի գիր առնելով կը զրկէ առ Կեդրոնական վարչութիւնն, որ օրինաւորութիւնը ստուգելէն ետքը կը վաւերացնէ և Սրբազան Պատրիարքն ալ յատուկ կոնդակաւ կը ծանուցանէ նոյն ընտրութիւնը այն վիճակին ժողովրդոց:

Բ.

ՊՍԵՏՈՆ ԳԱԽՈՒԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՅ

1. Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ պաշտօնն է՝

Ա. Ընտրել իր գաւառին վարչութեան Կրօնական և Քաղաքական ժողովները. ընտրել իր գաւառին առաջնորդը և այս ընտրութիւնները կատարելուն պէս՝ ստորադրեալ հանրադրով ներկայացնել Կեդրոնական վարչութեան ի վաւերացումն:

Բ. Հսկել Առաջնորդին և Գաւառական վարչութեան վրայ և բաւեալ անհամաձայնութիւնը, եթէ անոնց մէջ ծագի:

Գ. Որոշեալ ժամանակի մէջ համար պահանջել իր Գաւառական վարչութիւնէն:

Դ. Գաւառական ազգային անուակին հաշիւը քննել, և յետագայ տարուան մէջ ըլլալիք ծախքը որոշել:

Ե. Գաւառական ազգային անուակին համար իր գաւառի ժողովրդէն ստեղծել տուրքը որոշել:

Զ. Լուծել այն խնդիրները, որ Գաւառական վարչութիւնը իր ձեռնհասութեանէն վեր համարելով՝ Ընդհանուր ժողով կը հրաւիրէ:

Է. Ազգային Սահմանադրութեան և Կեդ-

րոնական վարչութիւնէն սահմանադր օրինաց և հրահանգաց անթերի գործադրութեանը հսկել:

2. Գաւառական ժողովոյ պաշտօնը 10 տարի կը կը տեւէ, և երկու տարին անդամ մը մէկ հինգերորդ մասը կը նորոգուի:

Առաջին անգամին ընդհանուր վիճակաւ կ'որոշուի այս մասնակի փոփոխութիւնը, ըստ օրինակի Կեդրոնական Երեսփոխանական ժողովոյ:

3. Գաւառական ժողովը սովորաբար ամեն երկու տարին կը բացուի իր վարչութիւնէն համարառութեան համար՝ զարնանամուտին կամ յարմար եղած ժամանակին և ուրիշ անգամ ի պահանջել հարկին:

4. Առաջնորդը կը զուգարէ Գաւառական ժողովը:

Սովորականէն զատ Գաւառական ժողով կը զուգարի Առաջնորդին կամօքը, Կրօնական և Քաղաքական ժողովոց մէկուն համահաժութեամբ, կամ Գաւառական ժողովոյ անդամոց մեծագոյն մասին խնդրանքով, որ յատուկ հանրադրով մը կը պահանջուի:

Գ.

ԳԱԽՈՒԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

1. Գաւառական Կրօնական ժողովը կը բաղկանայ 5էն մինչև 7 եկեղեցականներէ:

Ուր որ հինգ եկեղեցական չգտնուի, երեքով կը կազմուի Կրօնական ժողովը:

2. Գաւառական Կրօնական ժողովոյ պաշտօնն է՝

Ա. Գաւառին ազգային Կրօնական գործոց ընդհանուր տեսչութիւնը:

Բ. Գաւառին մէջ Կրօնական զգացումը զարգացնել:

Գ. Հայաստանեայց եկեղեցւոյ դաւանութիւնն և աւանդութիւնքն անխախտ պահել:

Դ. Եկեղեցականաց վրայ հսկել:

Ե. Գաւառին ազգային վարժարանաց այցելութիւն ընելով՝ կամ այցելու կարգելով Քրիստոնէական վարդեմութեան ուսուցման վրայ հակողութիւն ընել, դատաւարներն ընտրել, քննութիւններն ընել:

Զ. Արժանաւոր և բանիրուն քահանաներ հասցնել:

3. Կրօնական ժողովոյ ամէն տեսակ տեղեկագիրները միշտ անդամոց մեծագոյն մասին կողմէն ստորագրեալ պիտի ըլլան:

4. Մինչև որ եկեղեցւոյ մը քահանաներն ու թաղական խորհուրդը նոր քահանայ ձեռնադրել տալու կարեւորութիւնը չտեսնեն և ստորագրեալ տեղեկագրով գաւառական Կրօնական ժողովոյ խնդիր չընեն, և ընծայացուին արժանաւորութիւնը չի հաստատուի, ձեռնադրութեան հրաման չորուիր:

5. Գաւառական Քաղաքական ժողովը կը բաղկանայ 5էն մինչև 7 աշխարհականներէ:

6. Գաւառական Քաղաքական ժողովոյ պաշտօնն է՝

Ա. Գաւառին ազգային քաղաքական գործոց ընդհանուր տեսչութիւնը:

Բ. Գաւառին ազգայնոց բարեկեցութեանը և անդորրութեանը հոգ տանել:

Գ. Ազգին ձեռօքը հաւաքումը որոշուած արքունի սուրքը արդարութեամբ բաշխել և հաւաքել:

Դ. Իր տեսչութեան տակ գտնուող Խոր-

հորդոց կողմէն մատուցուած ազգօգուտ առաջարկութիւնները ուշադրութեամբ քննել, և անոնց կարեւորութիւնը յայտնուելէն ետքը՝ հաստատել կամ գործադրութեան արգելքները բաւանալու ջանք ընել:

7. Քաղաքական ժողովը ինք կը անօրինէ թէ՛ Տեղական կառավարութեան, թէ՛ Կեդրոնական վարչութեան և թէ՛ իր առաջնորդական վիճակին մէջ գտնուած թաղական խորհրդոց հետ յարաբերութեան վերաբերեալ և ուրիշ իրեն եկած գործերը: Ուսումնական և Տնտեսական, թաղական գործերէն զատ, որոնք սեպական Խորհրդոյն կը յանձնէ, և մինչև որ Խորհրդոյն կարծիքը չառնու, չի կրնար գործադրութեան ձեռնարկել:

Եւ թէպէտ կրնայ իրաւացի պատճառներով հերքել մէկ Խորհրդոյ ըրած որոշումը, բայց ինքնին ուրիշ անօրինութիւն չկրնար ընել նոյն նիւթին վրայ, և կը պարտաւորի դարձեալ նոյն Խորհրդոյ յանձնել գործը:

8. Քաղաքական ժողովը չկրնար նաեւ փոխել կամ լուծել թէ՛ իր ընտրած տեսուչ խորհուրդներէն և թէ՛ Թաղ. Խորհուրդներէն մէկը, քանի որ չտեսնէ զայն Սահմանադրութեան հիմնական սկզբանց հակառակ ընթացքի մէջ, բայց երբ տեսնէ անոնցմէ մէկը այսպիսի ընթացքի մէջ, առաջին անգամին բացառութիւն կ'ուզէ նոյն Խորհրդէն. երկրորդ անգամին՝ անոր գրով ազգաբարոյնութիւններ ընելով ի կանոնապահութիւն կը հրաւիրէ, իսկ երրորդին՝ զայն կը լուծէ. և եթէ Ուսումնական կամ Տնտեսական խորհուրդներէն մէկն է, ինք նորը կ'ընտրէ. և եթէ Թաղական խորհուրդներէն մէկն է, առ ժամանակեայ Թաղական խորհուրդ մը կը կարգէ և նոր ընտրութեան հրահանգը ի միասին կը զրկէ: Միայն թէ այս մասին ունեցած պատճառները պիտի բացատրէ Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ ներկայացնելու երկամեայ տեղեկագրին մէջ:

9. Քաղաքական ժողովը գաղտնի քուէ-

արկութեամբ և քուէից բացարձակ առաւելութեամբ կ'ընտրէ Ազգին կողմանէ առաջնորդանիստ քաղաքին Կառավարութեան ժողովոց անդամակից ըլլալու անձինքը, պէտք եղած թուոյն համաձայն . և Առաջնորդին կամ անոր բացակայութեանը Փոխանորդին միջոցաւ Տեղական կառավարութեան կը ներկայացնէ, և մէկ օրինակն ալ Կեդրոնական վարչութեան կը ղրկէ :

Թեմերուն մէջ՝ ուր որ պէտք կայ, սոյն ընտրութիւնը Թաղական խորհուրդը կ'ընեն :

10. Գաւառական խառն ժողովին կը պատկանի ընտանեկան յարաբերութեանց վերաբերեալ գտտերը քննել և վճռել, և ազգայնոց մէջ ծագած վէճերը խաղաղել :

11. Գաւառական Կրօնական ժողովը կրօնական խնդրոց համար Կեդրոնական վարչութեան Կրօնական Ժողովին հետ, և Գաւառական Քաղաքական ժողովն ալ քաղաքական խնդրոց համար Կեդրոնական վարչութեան Քաղաքական ժողովին հետ . նոյնպէս խառն խնդրոց համար Գաւառական խառն ժողովոյ հետ յարաբերութիւն ունին, և ի հարկին Կեդրոնական վարչութեան կը ղրկեն :

12. Գաւառական վարչութիւնը իր գաւառին ազգային հանրական և անհատական խնդրոց համար տեղական կառավարութեան

հետ յարաբերութիւն ունի . բայց Բ. Դրան դիմելու հարկին մէջ՝ Կեդրոնական վարչութեան կը ղրկէ :

Եթէ առաջնորդական վիճակի մը մէջ գտնուի քաղաք կամ գիւղ, որ քաղաքականապէս ուրիշ առաջնորդական վիճակին տեղական կառավարութեան ներքեւ ըլլան, երկու գաւառական վարչութիւնք այս մասին իրարու հետ յարաբերութիւն կ'ունենան :

13. Գաւառական վարչութիւնը յարաբերութեանց համար օրինաւոր գիւնատուէն պիտի ունենայ, և Տեղական կառավարութեան քով ալ Գաւառքէհատի :

14. Կրօնական և Քաղաքական ժողովոց պաշտօնը 2 տարի կը տեւէ, և վերընտրելի չեն : Բայց եթէ Կրօնական ժողովոյ համար բաւական թուով եկեղեցական չգտնուի, նախորդ եկեղեցական հայրերը վերընտրելի կըրնան ըլլալ :

15. Գաւառական վարչութեան Կրօնական և Քաղաքական ժողովները իրենց երկամեայ համարադրութեան տեղեկագիրը, հանդերձ գաւառական Ուսումնական և Տնտեսական խորհրդոց տեղեկագրերով, երբ ներկայացնեն գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ, անոնց վաւերացեալ մէկ օրինակն ալ պիտի ղրկեն առ Կեդրոնական վարչութիւն :

Դ.

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԸ

1. Գաւառական Քաղաքական ժողովը կ'ընտրէ Ուսումնական խորհուրդը 3էն մինչեւ 5 ուսումնական և ուսումնասէր անձերէ, և այս ընտրութիւնը կը ծանուանէ Կեդրոնական վարչութեան Ուսումնական խորհրդոյ որպէս զի կարենայ անոր հետ յարաբերութիւն ունենալ իր պաշտօնին վերաբերեալ խնդրոց վրայ :

2. Գաւառական Ուսումնական խորհրդոյ պաշտօնն է,

Ա. Դաստիարակութիւնը ընդհանրացնել գաւառին ամէն կարգի ազգայնոց մէջ :

Բ. Մանկանց և աղջկանց հաւասար ուսուցանել իրենց կրօնը, լեզուն և պատմութիւնը և այլ կարեւոր ուսումներ :

Գ. Գաւառին վարժարանաց բարեկարգութեանը հսկել, ըստ հրահանգի Կեդրոնական վարչութեան :

Դ. Վարժարան չունեցող գիւղերուն մէջ վարժարան բանալ ապա :

Ե. Դաստիարակութեան ընդհանրանալուն համար կազմուած ազգօգուտ ընկերութիւնները քաջալերել և անոնց ձեռնառու ըլլալ :

Զ. Գաւառին մէջ գտնուող դաստիարակաց կացութիւնը բացելու և ապագայն անդորրելու խնամ աւանդել :

Է. Գաւառին թեմերուն մէջ նախակրթութեան յաջողակ դաստիարակներ հասցնելու ջանք և փոխ ունենալ :

Յ. Գաւառական Ուսումնական խորհուրդը կը հսկէ այն վանօրէից ուսումնական ընթացքի վիճակին վրայ, որոնց մասնաւոր մաստակարարութիւնը միաբանութեան և ընդհանուր տեսչութեան Կեդրոնական վարչութեան Վանօրէից խորհրդին կը վերաբերի . բայց երբեք չի կրնար միջամտել . այլ եթէ դիտողութիւն ունենայ, կ'ուղղէ առ գաւառական Քաղաքական ժողով . և անոր միջոցաւ առ Կեդրոնական վարչութեան Վանօրէից խորհուրդը, որ պատշաճը կը անօրինէ :

Կ. Գաւառական Ուսումնական խորհուրդը որոշեալ ժամանակի մէջ և ի հարկին, համար կը պահանջէ գաւառին մէջ գտնուած Թաղական խորհուրդներէն, իրենց վարժարանին վիճակին և ընթացքին վրայ . և իր տեղեկագրով կը հաղորդէ Գաւառական Քաղաքական ժողովին :

Տ. Քաղաքական ժողովը կ'ընտրէ Տնտեսական խորհուրդը 3էն մինչեւ 5 անտեսագէտ և հաշուագէտ անձերէ ու այս ընտրութիւնը կը ծանուցանէ Կեդրոնական վարչութեան Տնտեսական խորհրդոյ, որպէս զի կարենայ անոր հետ յարաբերութիւն ունենալ իր պաշտօնին վերաբերեալ խնդրոց վրայ :

Ը. Գաւառական Տնտեսական խորհրդոյ պաշտօնն է,

Ա. Գաւառին մէջ գտնուած ազգային բոլոր հաստատութեանց և անոնց կալուածներուն մաստակարարութեան ընդհանուր տեսչութիւնն ընել . անոնց պայծառութեանն և ապահովութեանը անխոնջ հսկել և հոգ տանել :

Բ. Սոյն ազգային հաստատութեանց և կալուածոց կալուածագրերուն օրինակը Կեդրոնական Տնտեսական խորհրդոյ հաղորդել :

Գ. Գաւառին մէջ ազգային կալուածոց գնումն և վաճառումն իր հաւանութեամբը որոշել . և Գաւառական Քաղաքական ժողովոյ հաճութեամբը և Առաջնորդի կնքովը հաստատել ապա :

Սահմանադրապէս միւրեւիթիւթիւն ըսուած բանը Հայոց ազգին համար վերցուած ըլլալով, նոյն պաշտօնը գաւառին մէջ Գաւառական Տնտեսական խորհուրդը կը վարէ :

Ազգային սեպհականութեան վերաբերեալ ամենայն գնումն և վաճառումն՝ և դրամական փոխառութիւն ըստ օրինի կանխաւ պիտի ծանուցուի Կեդրոնական վարչութեան Տնտեսակ խորհրդոյ :

Գաւառական Տնտեսական խորհուրդը և Քաղաքական ժողովը ստիպողական պարագայի մէջ որ և է գնումն կրնան ընել, յետոյ Կեդրոնական Տնտեսական խորհրդոյ ծանուցանելու պարտաւորութեամբ . բայց որ և է վաճառում և փոխառութիւն չեն կրնար ընել, առանց կանխաւ ծանուցանելու Կեդրոնական Տնտեսական խորհրդոյ և առանց անոր հաւանութիւնը առնելու :

Դ. Հսկել գաւառին մէջ ազգային որ և է չինութեանց կամ վերանորոգութեանց, որոնց չկրնար ձեռնարկուիլ առանց գիտութեան Գաւառական Տնտեսական խորհրդոյ, և հաճութեան Գաւառական Քաղաքական ժողովոյ :

Ե. Գաւառադիւն քաղաքին մէջ գրտնուած Հիւանդանոցին տեսչութիւնն ընել, կամ իր կողմէն յատուկ Հոգաբարձութեան մը յանձնել :

Զ. Կտակաց անօրէնութիւն ընել, կամ իր կողմէն յատուկ Հոգաբարձութեան մը յանձնել . և այս մասին ձեռքի գործադրութեան հսկել ըստ հրահանգի Կեդրոնական վարչութեան :

Է. Գաւառական անտուկին եղեմուտքը անտեսել, որոշեալ ծախքերն ընել և եկամուտները հաւաքել : Առանց Գաւառական Քաղաքական ժողովոյ որոշման նոր ծախք չընել :

Գաւառական անտուկին մուտքն են՝ Գաւառին ընդհանուր սուրքը . Առաջնորդական հասոյթք, պաղի, նշանաւոր, հրամանի . և առանց մասնաւոր տեղ մը որոշելու՝ գաւառին անուանը եղած կտակ կամ նուէր : Եւրոն են, Առաջնորդական թոշակ, Կեդրոնական անտուկին յատկացեալ տարեկան սուրքը (մուքաթա), Դիւանատան ծախք և կարօտեալ թաղերու նպաստ և զանազան ուրիշ պատահական ծախք :

Դ. Գաւառական Տնտեսական խորհուրդը կը հսկէ այն վանօրէից սեպհականութեանց

և կալուածաց և այլ նիւթական վիճակին վրայ, որոնց մասնաւոր մատակարարութիւնը միարանութեան և ընդհանուր տեսչութիւնը կեդրոնական վարչութեան վանօրէից խորհրդոյն կը վերաբերի. բայց երբեք չի կրնար միջամտել, այլ եթէ գիտողութիւն ունենայ, կ'ուզէ առ Գաւառական Քաղաքական ժողով, և անոր միջոցաւ առ կեդրոնական վարչութեան վանօրէից խորհուրդը, որ պատշաճը կը անօրինէ:

Գաւառին մէջ գտնուած այն վանքերը՝ որ յատուկ միարանութիւն չունին և չեն կրնար ունենալ, տանք ուղղակի Գաւառական Տնտեսական խորհրդոյ իրաւասութեան ներքեւ են. և անոր կողմէ կարգեալ և Գաւառական Քաղաքական ժողովէն հաստատեալ տեսչի մը միջոցաւ կը մատակարարուին և հասցիւն աչն զիւղօրէից եկեղեցւոյ և վարժարանի ծախուց կը յատկանայ, որոնց ժողովրդեան պաղիւն արդիւնքը յիշեալ վանքը կը վայելէ: Այս տեսակ վանօրէից անօրէ-

նութեանը վերաբերեալ խորհուրդները կեդրոնական վարչութեան վանօրէից խորհրդոյն հաւանութեամբը ի գործ կը դրուին:

8. Տնտեսական խորհուրդը որոշեալ ժամանակի մէջ և ի հարկին, համար կը պահանջէ գաւառին մէջ գտնուած Թաղական խորհուրդներէն, իրենց տնտեսական և եկեմտից գործոց վրայ, և իր տեղեկագրովը կը հաղորդէ Գաւառական Քաղաքական ժողովին:

9. Ուսումնական և Տնտեսական խորհրդոց պաշտօնը երկու տարի կը տեւէ, և ամէն երկու տարին անգամ մը կ'առաւելէ և կը նորոգուին, և վերընորելի են:

10. Այն գաւառներուն մէջ՝ որոնք բնակչօք սակաւաթիւ և զրիւք փոքր են, Գաւառական Քաղաքական ժողովը՝ եթէ կրնայ ինք կը վարէ Ուսումնական և Տնտեսական խորհրդոց պաշտօնը, բայց կեդրոնական վարչութեան հաւանութիւնը կանխաւ տեսնելով:

Ե.

ԳԱԻԱՌԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԸ

1. Թաղական խորհուրդը կը կազմուի այն թաղին կամ գիւղին մէջ, ուր եկեղեցի կայ, և նոյն եկեղեցին ալ իրեն սեպհական ժողովուրդն ունի:

2. Իւրաքանչիւր Թաղական խորհուրդ իր թաղին ժողովրդեան կողմէ կ'ընտրուի գաղաւնի քուէարկութեամբ, ըստ հրահանգի ընտրութեան Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ:

3. Թաղական խորհուրդներն ըստ տեղւոյն 3 է՝ մինչև 7 անդամներէ կը բաղկանան, և իրենց պաշտօնն է,

Ա. Իրենց թաղին ժողովրդեան ազգային գործո՞ծ մատակարարութիւնը:

Բ. Եկեղեցւոյ պայծառութեանը խնամ տանիլ:

Գ. Մանկանց և աղջկանց դաստիարակութեանը համար վարժարան ունենալ և անոնց յառաջդիմութեանը ջանք ընել:

Դ. Թաղին աղքատաց խնամ տանիլ:

Ե. Թաղեցւոյ մէջ պատահած վէճերուն լծնութիւնն ու խաղաղարարութիւնն ընել:

4. Թաղական խորհուրդն իր իշխանութեան ներքեւ գտնուած վարժարանաց վրայ Հոգաբարձութիւն կը կարգէ 3 էն մինչև 5 ուսումնական և սուսումնասէր անձերէ. սոյն Հոգաբարձութիւնը վարժարանաց տեսչութիւնը կը վարէ, ծախքը հոգարով եկեղեցւոյ անուուկէն յատկացած ամսականաւ և ժողովրդէն բրած դպրոցական հանգանակութեամբը:

Աղխակէ աղջկանց վարժարանը Տիկիններէ կազմեալ Խնամակալութեան մը կրնայ յանձնել, յոր և նման Հոգաբարձութեան:

Թաղական խորհուրդը ընտրեալ Հոգաբարձութիւնը և Խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ Գաւառական Ուսումնական խորհրդոյ, որպէս զի անոր հետ դպրոցական խնդրոց վրայ յարաբերութիւն ունենան:

5. Թաղական խորհրդոյ անօրէնութեան տակ է եկեղեցւոյ անուուկը. որոյ մուտքն են թաղին ժողովրդեան կազմէն արուած թաղական տուրքը, եկեղեցւոյ և դպրոցի կալուածոց եկամուտները, եկեղեցւոյ հասցիները, կատկաւ կամ ուրիշ կերպիւ եղած նուէրները եւայլն: Ելքն են եկեղեցւոյ և վարժարանի ծախքը, գաւառական անուուկին յատկացեալ տուրքը, ու աղքատաց արուելիք օգնութիւնները:

6. Նորընտիր թաղական խորհուրդ մը մինչև որ Գաւառական վարչութեան Քաղաքական ժողովէն չի վաւերանայ և Առաջնորդին կանգակով չի հաստատուի, պաշտօնի չի ձեռնարկիր. աչպէս նաեւ կը հրաժարի, իւր հրաժարականը պիտի մատուցանէ Քաղաքական ժողովոյ, հաշիւն ալ Տնտեսական խորհրդոյ ներկայացնելով:

7. Եթէ Թաղական խորհուրդ մը սահմանեալ ժամանակէն յառաջ հրաժարի, Գաւառական վարչութեան Քաղաքական ժողովը առժամանակեայ խորհուրդ մը կը գորդէ անմիջապէս, և նոր ընտրութեան հրահանգն ալ ի միասին կը գրկէ:

Թաղական խորհուրդ մը երբ հրաժարի կամ լուծուի, վարժարանաց Հոգաբարձութիւնը կամ Խնամակալութիւնը կը շարունակին իրենց պաշտօնը, առժամանակեայ և կամ նորընտիր Թաղական խորհրդէն ստանալով եկեղեցւոյ անուուկէն յատկացեալ ամսականը:

Իսկ եթէ Հոգաբարձութիւնը կամ Խնամակալութիւնը հրաժարին կամ լուծուին, Գաւառական վարչութեան Քաղաքական ժողովոյ պարտքն է անմիջապէս առժամանակեայ Հոգաբարձութիւն մը կամ Խնամակալութիւն մը կազմել, եթէ Թաղական խորհուրդը չուզէ կամ չի կրնայ նորն ընտրել անմիջապէս:

8. Թաղական խորհրդոց, ինչպէս նաեւ Հոգաբարձութեանց և Խնամակալութեանց պաշտօնը չորս տարի կը տեւէ, և վերընորելի են:

Ե.

ԱՌԱՋՆՈՐԴ

1. Առաջնորդի ընտրութեան տունն կեդրոնական վարչութիւնն Աղջին մէջ գտնուած բոլոր անդաշտն և առաջնորդական արժանիք ունեցող եկեղեցականաց ընդհանուր ցուցակը կը հաղորդէ գաւառին:

Գաւառական Կրօնական և Քաղաքական ժողովները յիշեալ ցուցակին մէջէն իրենց գաւառին համար ամենէն աւելի յարմարաւոր երեք անձինքը կը զտուն, և այս ընտրելեաց ցանկը կը ներկայացնեն Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ:

Ժողովը կ'ընտրէ զԱռաջնորդը գաղաւնի քուէարկութեամբ և բացարձակ առաւելութեամբ քուէից:

Գաւառական Կրօնական և Քաղաքական

Ժողովոց պատրաստած ընտրելեաց ցանկէն զուրս անձի վրայ ալ քուէ կը արուի, բայց պէտք է որ այն անձին անուուր նշանակուած ըլլայ կեդրոնական վարչութեան ընդհանուր ցուցակին մէջ:

Ընտրութիւնը կատարուելէ ետեւ տեղեկաւ գիրը կը շինուի, զոր Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ անդամք կ'ստորագրեն, և տեղւոյն Խառն ժողովոյ միջոցաւ Սրբազան Պատրիարքին կ'ուղարկուի:

Կեդրոնական վարչութեան Խառն ժողովը սոյն ընտրութեան օրինաւորութիւնը քննելէ և ստուգելէ ետք Պատրիարքական կոնդակաւ կը հաստատէ զԱռաջնորդը և Բարձրորան իմաց տալով պաշտօնական հրամանաւ գիրը կ'ընդունի:

Մինչև որ կեղը. Վարչութեան կողմէ Ս. առաջնորդի ընտրութեան օրինաւորութիւնը չի հաստատուի և չվաւերանայ, Առաջնորդն եթէ քաղաքին մէջ ալ գտնուի, պաշտօնին չի կրնար ձեռնարկել:

2. Առաջնորդը Գաւառական ժողովոյ նախագահն է, և անոնց գործադիր իշխանութիւնը կը վարէ, և տեղական Կառավարութեան հրամանաց գործադրութեան միջնորդն է:

Իր պարտաւորութիւնն է գաւառին մէջ Ազգային Սահմանադրութեան և Կեդրոնական վարչութեանէն սահմանեալ օրինաց և հրահանգաց անթերի գործադրութեանը հսկել:

3. Առաջնորդն իրեն եկած գործերը ո՛ր ժողովոյ և խորհրդոյ կը վերաբերին նէ, այն ժողովոյն և խորհրդոյն կը յանձնէ քննութեան և որոշման համար: Կրօնական և Քաղաքական ժողովոց մէջ որոշուած գործոց վրայ Առաջնորդին առ տեղական Կառավարութիւնն մատուցած Թաղրիրները և կամ ուրիշ պաշտօնական գրութիւնները, և թէ առ ազգային Կեդրոնական վարչութիւն ուղղեալ գրութիւնները վաւերական չեն կրնար ըլլալ, եթէ որոշեալ ժողովոյն կողմէ ալ երնքեալ կամ ստորագրեալ չ'ըլլան:

Իսկ երբ ստիպողական գործ մը պատահի, որոյ անօրէնութեանը համար կարելի չըլլայ մինչև ժողովոյն գումարման օրը սպասել, և կամ արտադրեալ կարգի ժողով գումարել, Առաջնորդը կրնայ պէտք ելածը ինքնին անօրինել, իր վրայ աւանդով պատասխանատուութիւնը: Բայց պարտաւորեալ է եղելութիւնը արձանագրել տալ կանոնադր կերպիւ. և ո՛ր ժողովոյն կը վերաբերի նէ, անոր յաջորդ նիստին ներկայացնել վաւերացման համար:

4. Առաջնորդն իր բացակայութեան ատեն, իր ազգային ժողովոց մէջ արուած որոշումները պարունակող թուղթը դիւ չ'ստորագրուած, կարող է անոնց վրայ իր զիտողութիւնները յայտնելով խնդիրը կրկին քննութեան յանձնել: Իսկ այս վերաքննութեան ետքը՝ պարտաւորեալ է նոյն թղթերը ստորագրել, եթէ արուած որոշումը Սահմանադրութեան արամադրութեանցը անհամաձայն չգտնէ:

5. Առաջնորդը կրնայ գաւառին մէջ գրաւուող և Սահմանադրութեան սկզբանցը համեմատ չվարձող եկեղեցական մը, վարժապետ մը, Եկեղեցւոյ, Վանքի, Գաղթի կամ Հիւանդանոցի գործակալ մը, պաշտօնէն հանելու առաջարկութիւն ընել ձեռնհաս ժողովոյն կամ խորհրդոյն:

6. Առաջնորդը գաւառական անուակէն իրեն յատկացեալ ամսական կ'ունենայ, և

ինք կը սեանէ Առաջնորդարանին ներքին ծախքը:

7. Առաջնորդը իրեն յատուկ փոխանորդ մը կ'ունենայ, զոր Խառն ժողովը կ'ընտրէ և Առաջնորդը կը հաստատէ:

8. Առաջնորդը ըստ օրինաց Տէրութեան, արքունի ժողովոյ անդամ է. հոն գաւառին վերաբերեալ որ և է ազգային հանրական և անհատական խնդրոց վրայ իր կարծիքը յայտնել և հանրագրի վրայ իր ստորագրութիւնը դնել յաւաճ՝ Գաւառական վարչութեան հաճութիւնը պիտի առու. ի բաց առեալ ալն սովորական խնդիրները, որոց վերաբերեալ անօրէնութիւնը արդէն Գաւառական վարչութեան կողմէն նշա՝ ակուած կ'ըլլան:

Եթէ արդէն չի նշանակեալ խնդրոց մը համար՝ պատասխանատուութիւնը վրան առնելով, կարծիքը և ստորագրութիւնը տալ, Գաւառական վարչութեան յատաճիրոյ նիստին պիտի խմայնէ:

Ճիշտ այսպէս պիտի վարուին նաեւ այն Հայ անդամները, որ արքունի ժողովոց մէջ կը նստին ի դիմաց ազգին:

Եթէ Առաջնորդը իր վիճակէն բացակայ ըլլայ, Առաջնորդական փոխանորդը կամ տեղապահը կը բաղմի արքունի ժողովոյ մէջ:

Թեմկրօն մէջ տեղական Կառավարութեան ժողովոյ անդամ է այն եկեղեցականը, որ տեղւոյն Թաղական խորհրդէն ընտրեալ և գաւառական Քաղաքական ժողովէն վաւերացեալ է այս պաշտօնին համար, զոր կը վարէ յար և նման Առաջնորդին:

9. Առաջնորդը իրաւունք չունի ինքնին լուծել և փոխել Գաւառին Կրօնական և Քաղաքական ժողովները և անոնց վերաբերեալ խորհուրդները: Բայց երբ սեանէ թէ տոնցմէ մէկը Սահմանադրութեան սկզբանցը հակառակ ընթացքի մէջ է, առաջին անգամին բացատրութիւն կ'ուզէ այն ժողովէն կամ խորհուրդէն. երկրորդին իմաց կուտայ անոր ապօրինաւոր ընթացքը և ի կանոնապահութիւն կը հրաւիրէ զայն, իսկ երրորդին՝ Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյն կը դիմէ, եթէ ամբաստանեալն Կրօնական կամ Քաղաքան ժողովն է. և կամ Քաղաքական ժողովոյն կը դիմէ՝ եթէ Ուսումնական և Տնտեսական և Թաղական խորհուրդներէն մէկն է և պատճառները ցուցնելով՝ ամբաստանեալ ժողովոյն կամ խորհրդոյն լուծումը կ'առաջարկէ:

Եթէ առաջնորդը իր գաւառական Ընդհանուր ժողովին դէմ ալ զանգատ ունենայ, կը դիմէ առ Կեդրոնական վարչութեան Խառն ժողովն:

է.

ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ ՎՐԱՅ

1. Առաջնորդը կ'ամբաստանուի Գաւառական Ընդհանուր ժողովէն կամ նոյն գաւառին Կրօնական և Քաղաքական ժողովներէն կամ տոնցմէ մէկէն: Ամբաստանող կամ բողոքող ժողովը Կեդրոնական վարչութեան կը հաղորդէ իր ամբաստանութիւնը կամ թուքը:

2. Կեդրոնական վարչութիւնը նախ բացատրութիւն կը պահանջէ առաջնորդէն և երբ իրաւախօհութեան միջոցները պիտին, ամբաստանութեան նիւթին և այլ պարագայից նկատմամբ, եթէ արժան գտէ, առժամանակեալ կը հեռացնէ Առաջնորդը նոյն տեղէն և Գաւառական վարչութիւնը առաջնորդական տեղադրած մը կը նշանակէ և Կեդրոնական վարչութիւնը զայն կը վաւերացնէ: Առաջնորդական թուքին կէսը կը զրկուի Առաջնորդին և միւս կէսը Տեղապահին կը յատկանայ:

Իսկ երբ Կեդրոնական վարչութիւնը նը կատէ որ ամբաստանութիւնը ծանր է, և ամբաստանողը կամ ամբաստանեալն ո՛ր քննութիւն ընելու վրայ կը պնդէ, Գաւառական Ընդհանուր ժողով գումարելու և քննութիւն ընելու հրահանգը կուտայ, և ի հարկին իր կողմէն ալ տեսուչ կը զրկէ:

3. Եթէ Առաջնորդն Ընդհանուր ժողով չի գումարէ, թէ Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ դիւանը, և թէ Կրօնական կամ Քաղաքական ժողովոյ դիւաններէն մէկն կամ երկուքն ի միասին, և թէ Կեդրոնական վարչութեան նշանակեալ Տեսուչը ըստ օրինի կրնան հրաւիրել Գաւառական Ընդհանուր ժողովը:

Եթէ Գաւառական Ընդհանուր ժողով գումարել անհնար ըլլայ, Կեդրոնական վարչութիւնն իր կողմանէ քննիչներ կը կարգէ, և անոնց միջոցաւ ամբաստանութիւնը կը քննէ, և ըստ այնմ արդարութիւնը կը վճռէ:

4. Գաւառական Ընդհանուր ժողովին ներկայացեալ ամբաստանութիւնը քննելու համար՝ ժողովն իր մէջէն կ'ընտրէ 3 եկեղեցական և 3 աշխարհական խառն Յանձնաժողով

մը, (որ իր մէջ բողոքող անձանցմէ մարդ պիտի չունենայ), և երբ ամբաստանութիւնը հաստատուի, ու Առաջնորդին հրաժարումն անհրաժեշտ դատուի, այս եղելութեանց բովանդակ տեղեկագիրը Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ անդամոց մեծագոյն մասէն ստորագրեալ, կը զրկուի առ Կեդրոնական վարչութիւնն:

Սոյն տեղեկագիրն մէկ օրինակն ալ նոյնպէս Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ մեծագոյն մասէն ստորագրեալ կը մատուցուի Առաջնորդին, և մատուցուած թուականէն մինչև մէկ կամ ըստ հեռաւորութեան տեղւոյն կրկու ամիս՝ Առաջնորդն իրաւունք ունի բողոքելու կամ իր զիտողութիւնները ներկայացնելու Կեդրոնական վարչութեան:

Եթէ Առաջնորդը չի բողոքէ, և որոշեալ պայմանաժամն անցնի, ինքնին պաշտօնէն դադարեալ է:

Իսկ եթէ բողոքէ կամ զիտողութիւն ներկայացնէ Կեդրոնական վարչութեան, այն ատեն մինչև Կեդրոնական վարչութեանէն առնելիք որոշման օրը՝ առաջնորդական պաշտօնը վարելէ դադարեալ է, բայց իւր անունը Ս. Պատարագի մէջ յիշուելէ դադարած չէ: Այս միջոցին առաջնորդական փոխանորդը կը վարէ առաջնորդական պաշտօնը:

5. Կեդրոնական վարչութեան Խառն ժողովը տեղեկագիրը լսելէն և Առաջնորդին բողոքը կամ զիտողութիւններն առնելէն վերջը, անմիջապէս քննիչներ կը զրկէ ի նոյն գաւառ, անոր մերձակայ վիճակաւորներէն, կամ այլուստ՝ եկեղեցական և աշխարհական դասէն, որ պաշտօն կ'ունենան նոյն գաւառին Ընդհանուր ժողովոյ և Առաջնորդին ներկայութեանը ամբաստանութեան կէտերը վերաքննելու:

Եթէ ամբաստանեալ առաջնորդ մը եպիսկոպոս է, գնացող եկեղեցական քննիչին մէկն եպիսկոպոս ըլլալու է:

Նոյնպէս գնացող եկեղեցական քննիչը նոյն վիճակին առաջնորդութեան ընտրելի չի կրնար ըլլալ այն անգամին համար:

Քննչաց ծախքը գաւառական սնտուկին կը վերաբերի:

Քննիչները վերաքննութեան արդիւնքը կը տեղեկագրեն առ Կեդրոնական վարչութիւնն:

Կեդրոնական վարչութեան խառն ժողովը նոյն տեղեկագրին վրայ իր վճիռը կուտայ, որ եթէ առաջնորդին անկմանը կը վերաբերի, կը հաղորդէ առ քննիչ պաշտօնեայս եւ առ դադարեալ առաջնորդն:

6. Դադարեալ Առաջնորդն անմիջապէս իր վիճակէն կ'ելլայ, Կեդրոնական վարչութեան նշանակած տեղն երթալու:

Եթէ դադարեալ Առաջնորդը վերաքննութիւն պահանջէ ի Կ. Պոլիս, ուղղակի պարտաւոր է Կ. Պոլիս գալ, եւ վերաքննութեան օրինաւոր փաստերը ներկայացնել:

Եթէ միջոց սնցնի, եւ ապա դադարեալ Առաջնորդ մը բողոքէ, անընդունելի պիտի ըլլայ: Այս միջոցը առ առաւելն չորս ամիս է:

Եթէ դադարեալ Առաջնորդ մը ըմբոստանայ եւ վեր ի վայր յուզէ վիճակը, այսպիսին արքունի հրամանաւ կը հանուի իր տեղէն, եւ որչափ տեղ մը կը զրկուի:

Երբ Առաջնորդ մը դադարի իր պաշտօնէն կամ հրաժարի եւ կամ վախճանի, Գաւառական վարչութեան խառն ժողովն անմիջապէս եպիսկոպոս կամ վարդապետ եւ կամ քահանայ տեղապահ մը կը կարգէ, եւ յետոյ անոր միջոցաւ կը հրաւիրէ Գաւառական Ընդհանուր ժողովը նոր առաջնորդ մը ընտրելու, այս մասին Կեդրոնական վարչութիւնէն առած հրահանգին համեմատ:

Մինչև նոր առաջնորդի մը ընտրութիւնը, եթէ Գաւառական վարչութիւնը առաջնորդական տեղապահ մը անմիջապէս չի նշանակէ, Կեդրոնական վարչութիւնը զայն կը կարգէ:

7. Երբ Առաջնորդի մը վրայ եղած ամբաստանութիւնները ծանր ըլլան, եւ չի կրնայ արդարանալ. եթէ յանձանքը եկեղեցւոյ դէմէն Առաջնորդական պաշտօնէն դադրեցնելով օրինաց համեմատ ալ կը պատժուի:

Իսկ եթէ Ազգային Սահմանադրութեան եւ Կեդրոնական վարչութիւնէն սահմանաւորինաց եւ հրահանգաց դէմ է, իր յանցանագրը համեմատ արդէն վարած պաշտօնէն դադարելէն զտա՝ որոշեալ ժամանակ մ'ալ ազգային որ եւ է պաշտօն վարելէ կը զրկուի:

Եւ եթէ ժողովուրդ հալուելու եւ անոր օգտին ու յառաջդիմութեան նպատակու անբաւական լինելն հաստատուած ըլլայ, առաջնորդական պաշտօն վարելէ բոլորովին զրկուելու վճիռ կ'ընդունի:

8. Եթէ ի գաւառին կամ ի Պոլիս եղած վերաքննութիւնը Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ աննպաստ ըլլայ, եւ Առաջնորդին ու անոր մէջ համաձայնութիւնն անկարելի, այն ատեն Կեդրոնական վարչութիւնը կը լուծէ Գաւառական Ընդհանուր ժողովը եւ անմիջապէս վերակազմել կուտայ:

Եթէ վերակազմեալ Գաւառական Ընդհանուր ժողովը դարձեալ իր Առաջնորդը չուղելուն վրայ պնդէ, այն ատեն Կեդրոնական վարչութիւնը առժամանակ մի վիճակէն կը հեռացնէ Առաջնորդը: Առաջնորդական թուչակին կէսը Առաջնորդին կը զրկուի:

տեւչին միջոցաւ Գաւառական Ընդհանուր ժողովը կը հրաւիրուի, եւ Կեդրոնական վարչութիւնը կը դադրեցնէ զանոնք իրենց պաշտօնէն ըստ տեղեկագրի Գաւառական Ընդհանուր ժողովին:

3. Այսպիսի պարագայի մէջ, եթէ Գաւառական Ընդհանուր ժողովն ալ համամիտ զանուի Առաջնորդին կամ Գաւառական վարչութեան, Կեդրոնական վարչութիւնը զայն ալ կը լուծէ. եւ իր կողմէն զրկուած Տեսչին միջոցաւ առժամանակեայ վարչութիւն մը կը կազմէ, առաջնորդական տեղապահ մըն ալ կարգելով՝ զնոր ընտրութիւն Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ:

Կեդրոնական վարչութիւնն այսպէս պիտի վարուի, երբ ինչ այսպիսի եւ թէ ուրիշ պարագայի մէջ Գաւառական Ընդհանուր ժողովը գումարել տալն անհնար ըլլայ իրեն, կամ թէ ժողովը ցրուած եւ կամ լծուած չեղած ըլլայ:

4. Եթէ Առաջնորդը կամ Գաւառական վարչութիւնը եւ կամ Գաւառական Ընդհանուր ժողովը՝ որ Կեդրոնական վարչութեան միջոցաւ պաշտօնէ դադրած կամ լուծուած

են, Սահմանադրութեան հիմնական սկզբանց, Հայաստանեայ եկեղեցւոյ վարդապետութեան եւ օրինաց, Ազգային իւստանց եւ արտօնութեանց հակառակ վարուած ըլլան. եւ ազգային սեփականութեանց ու մատակարարութեան մէջ նենգութեամբ բռնուած, կամ ազգային յառաջդիմութեան արդիւք եղած են զիտամբ եւ զիտութեամբ, վերջապէս Ազգի եւ Եկեղեցւոյ դէմ զիտամբ վնասակար գրտնուած ըլլան, վերընտրելի չեն իրենց պաշտաման համար. ի բաց առեալ ժողովոց այն մասը՝ որ փոքրաթիւ է, եւ բողոքարկու մեծագոյն մասին դէմ:

5. Իսկ երբ վերընտրելի չըլլալու չափ ծանր վիճակ մը չունենան, եւ ընտրուելէն յետոյ դարձեալ ըստ առաջնոյն շարունակին այն ընթացքին, որոյ համար առաջին անգամ պաշտօնէ դադրեցան կամ լուծուեցան, Կեդրոնական վարչութիւնը իր Ա. Բ. Գ. ազդարարութիւններն ընկէ հտքը, կը լուծէ զանոնք իրենց պաշտօնէն՝ վերընտրելի չըլլալու պայմանաւ:

Ը.

ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ԿՐԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

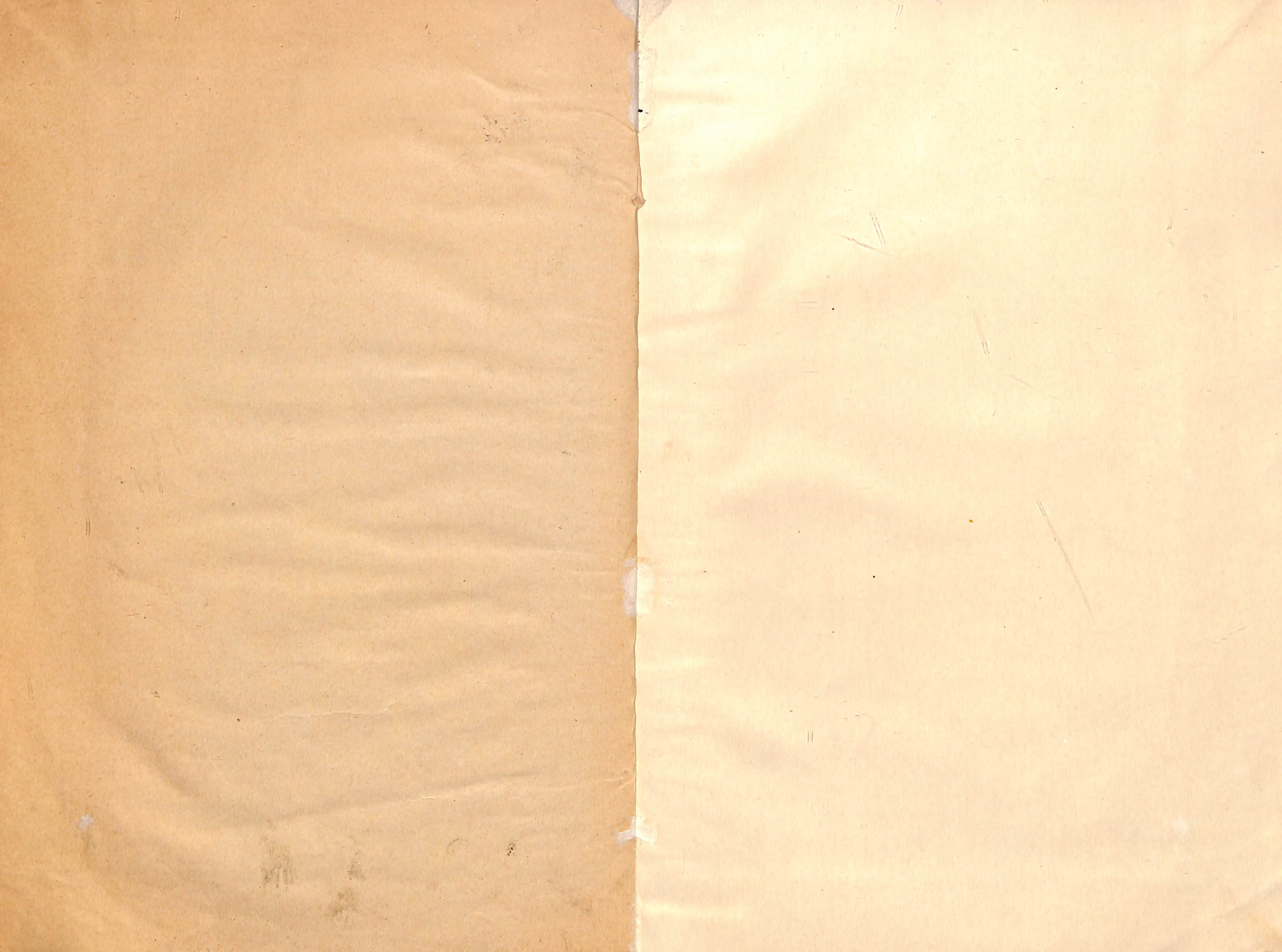
1. Երբ առաջնորդ մը կամ Գաւառական վարչութիւն մը Սահմանադրութեան եւ Կեդրոնական վարչութիւնէն սահմանաւոր օրինաց եւ հրահանգաց հակառակ ընթացքի մէջ գրտնուին, եւ իրենց պաշտօն ու պարտաւորութիւնը չի կատարեն, Կեդրոնական վարչութիւնն իրաւունք ունի ազդարարութիւն ընել

անոնց եւ բացառութիւն պահանջել:

Կեդրոնական վարչութիւն ի հարկին մերձակայ առաջնորդներէն կամ վանականներէն կամ այլուստ՝ եկեղեցական եւ աշխարհական տեսուչ կը զրկէ հոն:

2. Եթէ Առաջնորդը կամ Գաւառական վարչութիւնը յամառին իրենց ընթացքին մէջ

2013

ՀՀ Ազգային գրադարան

1578

NL0048423

